

Karel Jonáš:

Rozpustilá paní.

Román ze současného života.

I.
Všichni lidé stvoření jsou k obrazu božimu. I bednář Denk. A přece byl ošklivý až běda!

Za to měl deera, jež na své štěstí nepředělala po otevírání jiného než příjmení. Jiskrná byla, hezká, pružná, fejně zdravá. Fanda jí říkali. Rozpustilá Fanda.

Sám k obrazu božimu stvořený Denk často nad ní povážlivě kroužil hlavou: "Blázna je to, učiněný blázen! Ale takové holky zrovna nejsnadněji se vdávají!" dokladal k tomu hned a spokojeně se usmíval.

A neusmíval se nadarmo. Šesté Fanda nedorostla osmdesáti let a už se o ni hlásil ženich. A jaký! První osobnost města, starý purkmistr, ranhojič Golé, jenž ze vrozené skromnosti přivlastňoval si titul doktora medicíny.

Za divných okolností seznámil se purkmistr s Fandou. Zavítal jednou k jejímu otevírání stoudev zvláštního tvaru. Mistr Denk přijal ho na dvorku. Mezi tím pak, co šoupal před doktorem bosýma nohama a harašil koženou zástěrou, dával se Golé zvědavě kolem, až krtěma očkami uvidl na střeše přízemního domku. Tam, na hřebenu šindelové střechy, — spatřil děvče. Seděla a něco četla.

"Kdo to?" ptal se udiveně a nanechal si jemný vlas, bílý jak jehněčí vlna.

"Moje deera, srotek," zachytil se bednář a v tom už zvolal roztrápeným hlasem: "Fando, pojď dolů!"

Jako kočka vymrštko se děvče na nohy, seběhlo po střeše k žebříku a zachyčujíc se malými šlapkami o šprycklíky, sletělo bleskurychle na dvorek.

Až hlava šla purkmistrovi z toho letu kolem; v očích zářevnala se mu krátká sukně, zasvitla bílá, tvrdá lýtka — nu, z kamene by musel být člověk, aby ho to kvapně střídání barev nerozhvěřalo a nepopletlo.

Však také nevěděl doktor hned, co by děvčeti řekl. Sotva že pozdravil.

"Přál jste si, pane purkmistře?" ptala se za to ona nemuceně, vypínajíc vysokou hruď, ukrytou ve volné bluze.

"Pan doktor nechtěl nic," zahušel bednář, "ale já tě zavola. Na střechu patří hromosvod, a ne ženská," připomenul přísně.

Fanda pohodila veselé hlavou a zasmála se: "A když je tam tak krásná!" Při tom zakroutila podivuhodně svými boky.

Starosta zachytil pohledem tento zvláštní a ne nepůvabný pohyb a mezi očima i ústy přeletěl mu mlsný zákmit.

Ale okamžitě se opanoval a začal mluvit důležitě o štoudví.

Dlouho vyjednával, dlouho místra poučoval, jakou štoudev si vlastně přeje a posléze připomněl, že mu zítra přinese přesný náčrtek neobyčejné té nádoby.

II.
Doma purkmistr usedl do pohovky, nasadil skřípece na masitý nos a přemítal.

"A jak zdravé! — Moje nebožka — oh — ta nebyla tak bujná — spíš studená — pravý severní pól. Lakomec na radost. — Ničeho jsem s ní neužil — Teď mám peníze — umřu — cizí vše podělím — Brrr! — A přece by neškodilo pomladit si trochu duši — ba ne!"

Pohvizl si tiše a nohama zaukal.

najednou zvěřil, že na tu štoudev třeba dočista jiného dřeva, než jaké v lesích roste.

Pozval proto starostu do světnice na poradě. Usadil ho na rákosovou židli, sám pak se rozložil na kufru u dveří.

"Tak, pane doktore —" začal zpřímá a bystře — "lidé, jak víte, jsou tuze zvědaví. Pořád se mne ptají, proč k nám tak často chodíte —?"

"Nu, a vy jim přece říkáte —"

"Ano, tím chytrým říkám, že chodíte k vůli štoudví a tím hloupým, — že máte rád naši Fandu!"

"Ale dovolte, k čemu to?"

"K čemu?! Chytrí si pravdu domyslí už sami a s hloupými mám outřpnost —"

"Vy tedy myslíte, že já skutečně?"

"Přece k vůli štoudví — ne, k uměhu — tak vážný pán —" zubil se bednář — "zde musí být přece něco hlavnějšího —"

"Ale vy se mýlíte —"

"Odpusťte, já myslím, že spíš vy —! Jde o to, aby se holka nedostala do světských řečí — Buď svatba nebo —"

Purkmistr vytřeštil oči. Nemohl pochopit, jakým neviditelným skokem, dostal se mistr tak rychle od štoudvě až ku svatbě.

"Vždyť já o něčem takovém ani neuvažoval!" vyhrkl po chvíli.

"Toť chyba! Ve vašem věku o rozvahu nemá být už nouze!"

Doktora překvapovala tato otevřená upřímnost, na jakou nebyl dosud zvyklý. Obvykle každý mluvíval o takových záležitostech jakousi českou éništinou, prokládanou samými ozlačenými frásami — a hle, tento prostý bednář jde hned k jádru věci.

V rozpacích pohodil Golé rameny, jakoby nemohl dostati z krku nějaký vysoce významný doklad, na němž obzvláště záleží.

"Tak si to dobře rozmyslete!" kladl mu mistr na srdce a vstal.

Golé se rovněž vzpřímal. Několik okamžiků mlčel a obhlížel se kolem, jakoby nebyli s to naléztí dvě, jimiž se vyebáží.

Pak se purkmistr uklonil, pozdravil a šel.

IV.

S deerou o všem tom hovořival mistr jen stručně. A pravidelně jen tehdy, když při práci narazil pořízen na tvrdý suk. Tu pohanský vždy zaklel a zabručel: "A co ten dědek, řekne o tebe nebo ne —?"

"Myslím, že ano!" tvrdila ona andělskou neomylností.

"A ty by sis ho vzala?"

"Vzala! Vždycky jsem měla horoucí přání, abych mohla vyplatit rákoskou všechny naduté a hloupé měšťanky. Nie nevěď, nie nečtou a ještě se napařují! Ty by sežloutly, kdybych dostala pana purkmistra!"

"Dobrý důvod!" souhlasil po každé Denk a zahýbal modravými vráskami na čele. —

Purkmistr zatím krotil své srdce. Přestal chodit k Denkovům, ale za to navštěvoval pilně svého přítele, kupce Vaňku.

"Co bys tomu řekl, kdybych se ještě oženil?" otázal se ho jednou.

"Nie! Čekám, až to bude."

"Jak to?"

"Přece se o tom mluví po celém městě."

"Ze mluví?"

"Nu! Bednář všude se už vydává za tvého tehána —"

"To není možné —"

"Denk nezná nemožnosti. Geniální hlava!"

"Tuhle řu náš už za sebou. Teď se všichni jen ptají, kdy bude svatba?"

"Opravdu?"

"Ale nepřetvařuj se! Je to dost nehezké, že svému příteli jsi neřekl dosud ani slova — Styď se!"

"Ale dovol —"

"Nie nedovolím! Pověz mi, kdy se oženíš!"

Purkmistr byl rozčechán; chtěl mluvit, ale dásně mu selhávaly. Malou pěstnou rukou klepal pořád mistryni na prsa, jakoby z nich chtěl cois tajemného vyplástit.

Konečně jej usadili. Fanda postavila se ke stolu, mistr zaujal opět obvyklé místo na kufru a rozláhl nohy jako kníže o audienci.

"Tak si tedy Fandu vezmete?" zasmál se a usmolenou rukou plácl si na koleno.

"Vezmu!" vyšeptl starosta se zřejmým rozčilením.

Bednář spokojeně zafučel nosem.

"Myslíš jsem si to!" prohodil za chvíli.

"Mám však jednu podmínku," ozval se náhle Golé a vytáhl krk, jakoby jej měl na gumě.

"Jakou, jakou?" lekal se mistr.

"Ze slečna půjde napřed do ústavu, aby se naučila všelikým těm společenským zvyklostem. Rozumí se, že výlohy platím já —"

"Ale s radostí!" zabubila se Fanda a stiskla mu pravič.

Tento projev rychlého souhlasu doktora překvapil. Čekal aspoň nějaký odpor a skoro ho až mrzelo, že se nedostavil. "Hm, ti lidé shledávají všechno tak přirozeným, jakoby to musilo být!" divil se v duchu. Ale nabíles už vykládal, do kterého pensionátu slečnu posle a kolikrát ji měsíčně v něm navštíví.

"A až se slečna odtamtud vrátí, bude svatba."

"To je pravé slovo!" doložil rozvázně otec. "Ano, svatba!"

V.

V pensionátu převyšovala Fanda své spolužačky postavou, stářím i bezohledností. Proto se jí také všechny stranily. Osamotněla. A to bylo její štěstí. Nemaje nikoho, s kým by mohla se hástětit a čes utloukat, vrhla se s divokou lhostěností vyhladověného do knihy. Četla a učila se do umolení. Nebylo nad pilnější, svědomitější a chápavější chovanky v celém ústavu. Ředitelka mluvívala o ní vždy jen s nadšením a ubezpečila po každé doktora, když přišel do pensionátu na návštěvu, že slečna Fanda je osobností přímo čarodějnou. "Ve všem činí neobyčejné pokroky. Otevřená hlava, znamenitý talent. Jen časem bývá trochu nezkratná, ale to se podá —"

Než jednou nezkratnost ta vybuchla z Fandy až příliš vulkanicky. Bylo to v hodině náboženství, když mladoučický kněz vyučoval chovanky základům bibliické dějepřavy.

Fanda hleděla mu všměšně do očí. Hezký páter zdál se jí přímo vyzývat k vtipům a výpadům. Jeho jediného ze všech učitelů nepokládala za dost váženého a způsobilého k tomu, aby mohl udržet disciplínu v dívčím pensionátu.

"Něco mu vyvedu, musím vyvést!" hodalo jí v hlavě. On pak, jakoby tušil, že zrovna v ní má zavilého svého odpřece, stále se k ní obracel a zahrnoval svými výklady.

"Co pravíš, slečno, had k Evě v ráji?" optal se jí náhle.

"Madame, vy jste krásná!" — odpověděla bez otálení veselá Fanda.

Celá škola vypukla v drásavý smích. Kněz zbledl a nervosně pohnul rameny. "Toť neslušnost!" poznamenal za chvíli.

"O ne!" odporovala Fanda! "Právě slušnost to byla! Však by Eva jinak si ho ani nezmála, kdyby jí byl napřed nezalicholil."

"Deset měsíců jste už slečno, v ústavu — a dosud neznáte kázeňského řádu!" pravil přísně. "Víte, co bych měl nyní učinit?"

"Oženit se!" odvětila přesvědčivě Fanda.

Smích znovu školou zaburácel. Kněz udeřil pěstí na stůl a letěl pro ředitelku —

Nezbylo nic jiného, než psát doktorovi, aby si tak opovržlivě děvče ihned odvezl domů —

Vždyť by zkazilo celý ústav! "Ať se rychle slečna vdá —!" radila ředitelka v dopise — "pro pensionát se už nehodí!"

Doktor si to také pomysll.

VI.

Dvě léta na to spěchal purkmistr ku své ženě, aby jí sdělil, co se vyprávělo v hostinci.

Zastal ji v jídelně, kde bylo už vše připraveno k večeři. Oděna v šat slečnové barvy, seděla paní Golčová u okna a četla pilně v objemné knize.

Nikdo by byl nepoznal v této uslechlité dámě rozpustilou a překypující kdysi Fandu Denkovou.

Ukázalo se u ní na novo, že i nevázané vychovaná žena při jisté dávece vrozeného vtipu za dobu let přiučiti se může snadno všem těm formám, i frázím, jichž společnost požaduje.

Hned, jak se Fanda vrátila z pensionátu, postřehly maloměstské paničky, že lze ji bez dlouhých okolků zváti do všech lepších domácností. Její minulost jakoby a ní spadla, byla to dočista jiná bytost, než ona, jež sedávala kdysi na hřbetu šindelové střechy. A když se časem přece mluvívalo o onom děvčeti, které děsivalo svou bujností celé město, myslelo se při tom na někoho, jenž už skoro nežije, který kamsi zmizel a jenž nemá pranic společného s paní purkmistrovou Golčovou.

Však také po celá dvě léta nedopustila se mladá paní nejmenšího poklesku, jenž by jí mohl v očích maloměstské společnosti snížit. Chovala se mile, uhlazeně, mluvívala vtipně, ale při tom s rozkošnou umírněností a odívala se s nenápadným přepychem i vkusem, jenž každému byl sice patrný, ale přece nikoho zlobně nedráždil.

Jen někdy, když byla úplně sama a nemusila svou povahu věznit a zapírat, nadbytek její vnitřní síly dral se živelně na povrch. Tu vždy zavřela se na klíč a svěleknutí se z bohatých šatů i těsných botek, tančila vířivě v jedné spodičce a punočkách, zpívajíc si jakousi pouliční písničku. Cítila nutnost vybit se sebe utajované a zadržované množství elektřiny, jež prožíhala jí všem údý. A v takových chvílích zmocňovala se jí i mstivá myšlenka, aby něco vyvedla, čím by skompromitovala celou tu společnost, která se k ní nyní líšila a již tak v duchu opovrhovala.

Pokračováni.

— Předplatě se na "Pokrok" do Čech, pouze \$2.00 ročně.

HOTEL PRAGUE

ČESKÝ HOSTINEC U MĚSTA PRAHY

na rohu 13. a William ul., Omaha.

Čistě a pohodlně zařízené pokoje pro cestující, opatřené úplně novým nábytkem a elektrickým světlem, jakož i výborná česká strava a vzorná obsluha. V hostinci obdržíte výtečný Storzův ležák, nejlepší druhy vín a likérů a nejjemnější doutnky.

Krajané, zavítáte-li do Omahy návštěvou, ubytujte se v hotelu Praha a ušetříte nejen peněz, ale znavíte se všelikých nesnází. O hojnou přízeň krajanů žádá
Tel. A 1814. 25tř JOSEF MARUŠÁK.

S. JUNG & CO., velkoobchod lihovinami

jsou jediní majitelé

Dr. A. Svobody Hořkého Vína.

Připravené dle předpisů tohoto proslulého lékaře, doporučeno ode všech lékařských autorit v nemoci žaludku a vnitřnosti. Toto výtečné léčivé víno, užíváno li v pravých dávkách, může býti užíváno co lék při slabosti žaludku, nechuť k jídlu, nezdrávnosti a všech podobných nemocih.

Prodáváno jest v píných kvartových lahvič. Žádáte o toto víno, jež jest k dostání ve všech českých hostincích.
J. H. SHARY.
548 BEE BUILDG., OMAHA, NEB. Telefon Douglas 3133

50,000 KNIŽEK ZDARMA PO

TAJNÉ NEMOCE MUŽŮ.

Tato kniha obsahuje mnoho vyobrazení, a jest pravým z drojem vědy pro staré i mladé, kteří trpí slabostí, strascenou mužností, nervosní chorobou, otrávením krve, kapavkou, neduhy žaludku, ledvin a měchýřů. Kniha ta vám objasní jak se "uzdrát vyléčiti doma a jistě. Píšte nám český."

Porada zdarma. Úřední hodiny od 9tí do 5tí Vnedělí od 10tí do 2hé odpoldne.
DR. JOS. LISTER & CO.,
40 JARBORN ST., SA 7 CHICAGO, ILL., U. S. A.

BEZ ZDRAVÍ NENÍ BLAHA

The COLLINS NEW YORK MEDICAL INSTITUTE.

Hlavním správcem léčebného ústavu, existujícího již mnohá léta, je specialista, který má velkou zkušenost a sběhlost v léčení rozmanitých chorob, hlavně ale v léčení zastaralých chronických nemocí u mužů, žen a dětí.

Tyž dostává velký počet poděkovacích dopisů, od pacientů, uzdravených v různých částích Ameriky.

Tyž vyzývá tudíž všechny trpící lidi, jež jiní lékařové vyléčiti nemohli, aby se obrátili na něho. Kdo to učiní, obdrží náležitě léky a list s ponaučením, jak mají jich užívat a co činiti, aby si zachránili zdraví. Zároveň bude jim vše vysvětleno v jejich mateřské řeči ohledně choroby jejich.

Abychom ukázali trpícím, jak uzdravení pacienti děkují ústavu za poskytnutou jim pomoc, uveřejňujeme tu několik dopisů.

Měl natvrdlá játra, pokažený žaludek a zácpu.

Ctěný pane lékaří
Oznamuji Vám, že co tkne se mé choroby, ta už je pryč a já se cítím velmi dobře. Za odstranění mé povážlivé nemoci mohu děkovati jen Vám a Vaším dobrým lékům. Proto Vám ještě jednou děkuji a zůstávám s úctou,
Peter Handreich,
2917 E. 50th Str.
Cleveland, Ohio.

Milý pane doktore:

Uvědomuji Vás, že cítím se úplně zdravě po Vašich léčích, necítím žádnou bolest v žaludku, chut k jídlu mám dobrou a jsem se vším spokojena. Hlubokou Vaši vědu a znalost v léčení těžkých nemocí odporučuji všem známým Slovankám. Znamenám se s hlubokou úctou
Anna Hrdlička,
Box 4, Route 1,
Lidgerwood, Neb.

Nemoc ledvin a měchýře.

Milý pane doktore:
Oznamuji Vám, že jsem léky obdržela a využívala a že mne nadobro uzdravily. Já jsem trpěla velké bolesti a nyní už se cítím zdravě. Děkuji Vám mnohokrát za vyléčení. S přátelskou úctou
Johanna Kubik, R. F. D. No. 2, Inkster, Mich.

Velectěný pane doktore:

Vyléčil se z plicní nemoci.

V prvému dopise popsal jsem svoji nemoc a podotknul jsem, že lékaři kteří mne léčili, tekli mi, že mám součotiny. Obrátil jsem se k Vám o pomoc a nyní píšu o účinku Vašich léků. Nemohu psati jinak, než chválu. Od té doby, co jich užívám, chutná mi dobře jíst, kašel přestal a v prsou cítím úlevu a žádné bolesti. Vděčností vázán, dovoluji, abyste dopis tento uveřejnili v novinách, aby krajané věděli, kam mají se obrátit o pomoc. S úctou
Jno. Homola, R. F. D. 5, Bryan, Tex.

Kdo se hlásíte k léčení do tohoto ústavu, píšete jen ve své řeči české, kterou nejlépe znáte, a dkladně popište celý stav vaší choroby hlavně co vás bolí, kde a jak vás to bolí, a jiné příznaky nemoce.

Všechny dopisy adresujte:
THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE
Dr. R. Mielke Medical Director,
140. West 34th Str., NEW YORK.
Poradní hodiny: od 10 do 5 každý den, od 10 do 1 hodiny v neděli.